

domovino. „Morje, morje!“ so navdušeni vzkliknili, ko so zagledali modre valove, obdajajoče kršno dalmatinsko obrežje. In njih poglavar je iztegnil roko in slovesno vzel v last sinjo Adrijo, ki je toliko stoletij nosila brodovje hrvaških kraljev. To se je zgodilo v prvi polovici VII. stoletja. L. 642. so pluli že hrvaški brodovi po Adrijskem morju. Medović nam je naslikal Hrvate kot silovite junake, kot svobodno ljudstvo, vajeno živeti v boju in prosti prirodi. Od te slike so izšle umetniško izdelane reprodukcije v zalogi tiskarne Antuna Scholza v Zagrebu. Format slike je 71—97 cm. Napeta je na platno in stane z elegantnim, pozlačenim okvirjem vred 60 K.

Koncert „Češkega pevskega kvarteta“ iz Prage. Dne 6. decembra 1903. je napravil v veliki dvorani „Narodnega doma“ v Ljubljani koncert kvartet čeških pevcev. Bili so to gg. Mikoláš, Černý, Novák in Svojsík. Na vzporedu so bile izvečine pesmi čeških glasbenikov. Koncertantje so deloma nastopali v kvartetu, pa so tudi peli solo-partije s spremljevanjem glasovira. Zlasti kvarteti so izredno ugajali. Pevci imajo moč v svojih grlih, da so napolnili z lahkoto veliko dvorano s svojimi topečimi, milimi glasovi. Čuli smo celo vsak „pianissimo“ po celi dvorani. Poleg moči pa so se odlikovali tudi z izredno glasbeno šolo: tehnika izvrstna, predavanje pri vsakem komadu primerno, tako da bi jih bil vsak skladatelj posebe, ako bi bil navzočen, moral za pravilno občutno in umetno petje svoje kompozicije prav od srca zahvaliti. Obenem pa smo imeli tudi priliko, občudovati obsežnost posamnih pevskih grl in pa lahkoto, s katero delujejo bodisi v izredni višavi ali nižavi glasov. Zares izvrstno šolo imajo. Pridodali so nam k mnogim točkam vzporeda še slovenski čveterospjev P. Hugolina Sattnerja: „Pogled v nedolžno oko.“ Kako izvrstno so zadeli čustva, ki jih je položil skladatelj v to milo pesem! Želeti bi bilo, da je on sam prisoten; gotovo bi bil zadovoljen tisti večer s krasnim predavanjem ljubke pesni. Ali tudi občinstvo je glasno odobravalo milo petje veččega češkega kvarteta. Pri koncertu smo opazili mnogo naših ljubljanskih pevcev. Uverjeni smo, da so imeli izreden vžitek in da jim bo prisostvovanje izvestno koristilo. K.

„Slovensko planinsko društvo“ je izdalo lepe barvane razglednice ljubljanske in blejske okolice, tiskane po akvarelih, ki sta jih izvršila gospa Duška Mankoč-Foersterjeva in g. Viktor Foerster.

Matej Slekovec. Dne 15. dec. je umrl v Ljubljani v „Leonišču“ Matej Slekovec, znan slovenski zgodovinar. Rojen je bil pri Negovi v Slovenskih goricah 6. avg. 1846., v mašnika posvečen l. 1871. Služboval je na raznih krajih lavantinske vladikovine. Bavil se je celo življenje z zgodovino domačih krajev in nabral mnogo važnega gradiva. Presv. g. knez in

škof dr. M. Napotnik mu je pripravil v svoji hiši v Mariboru stanovanje, da bi tam urejeval svoje in škofovske listine. A zaradi prevelike bolehnosti ni mogel uživati te ugodnosti. Prezgodaj ga je pobrala smrt. Zapustil je še precej neobjavljenega gradiva. N. v m. p.!

Občinska bralnica. Ljubljanska občina dobi v mestni hiši javno bralnico, kjer bodo občinstvu na razpolago razni časopisi.

„Zlatorog.“ To romantično triglavsko pravljico je A. Aškerc predelal v dramatični obliki. Nemeč Raucheneker je iz nje naredil opero v štirih dejanjih. Peli so jo že v Elberfeldu.

Jagičevega „Archiva für slavische Philologie“ je izšel 25., jubilejni zvezek.

Trgovsko-obrtni muzej so si ustanovili Hrvatje v Zagrebu. Kdaj jim sledimo mi Slovenci?

Panta S. Srečković, eden glavnih zastopnikov starejše domoljubne historične šole srbske, je umrl julija meseca prošlega leta v Belgradu. Proti njegovi slabi znanstveni metodi je nastopil arh. J. Ruvarac kot zastopnik kritične šole, katera je zmagala. Srečković je pisal preveč subjektivno; srbsko rodoljubje mu je motilo zgodovinsko objektivnost.

Václav Brožík.

Dne 15. aprila lanskega leta je ljuta smrt pokosila slavnega sina češkega naroda Václava Brožíka. Njegove slike so občudovali ne le v pariškem salonu, marveč tudi v vseh velikih internacionalnih izložbah. Marsikatero odlikovanje je krasilo njegove prsi.

Predmete za svoje slike je zajemal večjidel iz češke zgodovine, in po pravici je veljal za enega najimenitnejših reprezentantov modernega zgodovinskega slikarstva. Na to pot ga je privedla Matejkova slika „Rejtan“ (glej „Dom in Svet“ 1903, str. 632.). Poleg Matejka so mu bili vzori monakovski Piloty, Gabriel Max in zlasti Munkaczy, s katerim je sklenil tesno prijateljstvo.

Najimenitnejša Brožíkova slika je „Odsouzení“ mistra Jana Husa, katero je dovršil l. 1883. Niti prej niti poznej ni v nobeni sliki izrazil toliko umetniške sile. Sicer je pa slikan „Hus“ tendenciozno.

Prvo svojo sliko je izdelal, ko je bil star 20 let. To je bila „Eva z Lobkovic u svého otce v žaláři.“²⁾ L. 1872. je občno pozornost zbudila slika „Svatební průvod“³⁾ královny Kunhuty. Velika slika „Loučení Přemysla Otokara II. s rodinou před válečným tažením do Rakous“⁴⁾ ga je napotila v Monakovo. Spoznal je namreč, da je bilo njegovo dosedanje

1) Obsodba.

2) Pri svojem očetu v ječi.

3) Sprevod.

4) Odhod na vojsko v Avstrijo.

izobraževanje še pomanjkljivo. V Monakovem je naslikal sv. Irijo, ki priča o vtisku, ki ga je nanj napravil Gabriel Max. L. 1877. je razstavil v „Salonu“ „Svatební průvod královny Dagmary“ in „Obětí naboženského fanatismu“. Zelo je iznenadila l. 1878. slika „Poselství krále Ladislava ke dvoru francouzskému“, za katero je prejel drugo nagrado v pariškem „salonu“ in veliko medalijo v Berlinu. S tem umotvorom se konča zanj doba hudih bojov. V letih 1880—1882. je razstavil „Dopis“, „Předčítání bible“, „Představení pěvce“, „Babiččiny imeniny“, „Pan strýček“ in še nekatere druge manjše podobe. Izdelal jih je po svojem potovanju na Nizozemsko l. 1879. Znamenita je tudi slika „Karel IV. a Laura na dvoře papežském v Avignoně“ in „Kolumbus“, ki je bil

V. Št. Brožík.

podlaga njegovi sliki l. 1885. „Kolumbus na dvoře španělském“. Omeniti treba še „Slavnost u Rubense“, „Císař Rudolf u svého alchymisty“, „Pěvec ballad“, „Přemyslovci, Lucemburgové a Habsburgové“, „Defenestrace“, „Polyxena z Lobkovic (1893)“, „Zvolení Jiřího z Poděbrad za krále českého“ in l. 1895. ogromno sliko „Tu felix Austria nube“ Poleg teh je naslikal še mnogo manjših slik in portretov, kakor gospo Šamberkovo, izvrstno igralko, virtuozna na gosli Fr. Ondříčka in predsednika akademije Jos. Hlavka.

Dokler si Brožík ni pridobil slovečnega imena, je živel dokaj težavno, kajti boriti se je moral s hudimi zaprekami. A že od mladih nog vaju stradati, je srečno premagal vse nadloge.

1) Žrtev.

Rodil se je na samoti Hamri v okraju plzenskem dne 5. marca l. 1851. Oče mu je bil reven kotljar, ki se je poleg rokodelstva bavil tudi z malim gospodarstvom, katero je imel v najemu. Ko je bil Vaclav star tri leta, so se stariši preselili v Košiče pri Pragi, kjer je obiskoval ljudsko šolo. Na to je vstopil v litografično delavnico. Ko pa je zavod prenehal v vojskinem l. 1866., je delal do svojega sedemnajstega leta v smihovski tovarni za porcelan. Posebno veselje je kazal do slikarstva; vsako stvar, ki mu je ugajala, je naslikal. S tem je opozoril nase nekatere dobrotnike in prijatelje umetnosti, ki so mu omogočili obiskovanje praške slikarske akademije. A razmerje na akademiji mu ni ugajalo; zato se je oklenil mojstra Lauferja in od njega šel v Draždane, kjer tudi ni ostal dolgo časa. Za tem ga vidimo zopet v Pragi, nato v Monakovem in slednjič v Parizu, kjer se je oženil s hčerjo trgovca Sedelmayerja. L. 1884. je bil imenovan za člana častne legije francoske, l. 1890. pa za njenega častnika. L. 1889. je bil odlikovan tudi na Avstrijskem. L. 1895. so ga imenovali za profesorja na razširjeni slikarski akademiji v Pragi, kateri je tudi večkrat načeloval. Ko je dovršil sliko „Tu felix Austria nube“, je dobil plemstvo od avstrijskega cesarja. Ta slika je zdaj v dvornem muzeju na Dunaju.

Brožík je bil dober rodoljub. Ko so ga l. 1884. naprosili, naj pošlje kako sličico, da se obdarijo otroci v Litomeřicah, je napravil in poslal iz Pariza sliko, vredno 2000 fr. „Osrednja Šolska Matica“ jo je dobro prodala. Žal, da se včasih husitske misli preveč kažejo v njegovih slikah.

V najlepših letih je moral na oni svet. Mrzlica, katera je skozi pol leta njegovo zdravje izpodkopalvala, je pretrgala nit njegovega delavnega življenja. Bodi mu trajen spomin!

H.

Češka slovstvena zgodovina za širše občinstvo je izšla v krasno ilustrirani izdaji „Pisemnictví české slovem i obrazem od nejdávnějších dob až po naše časy“. (Založila Grosman in Svoboda.) Knjigo je spisal Václav Flajšhans. Okrašena je s 453 podobami in ima 48 prilog. V novejši češki književnosti sta dve struji: Ena narodna, druga mednarodna, realistiško-skeptična, katero zastopa Masaryk. Pisatelj Flajšhans je nasprotnik Masarykov, kar v knjigi odločno kaže. Tudi ni dal v knjigo njegove slike, dasi vidimo v njej obraze manj vplivnih književnikov.

„Z ognjem in mečem.“ Sarah Bernhardt je priredila za oder slavni Sienkiewiczzev roman „Z ognjem in mečem“. Drama se prvič uprizori v Parizu.

Jubilej V. G. Korolenka. Malorusi so svečano proslavili 14. nov. 1903. dvajsetletnico literarnega delovanja svojega slavnega pisatelja Vladimira Galaktonoviča Korolenka. Ta dan so po celi prostrani Rusiji priredili slavnostna zborovanja, pri katerih so